

VERRASSENDE TENTOONSTELLING IN HET KASTEEL

Gaasbeek is respectvol respectloos

Hoe breng je een erfgoedplek zoals een kasteelmuseum tot leven? Met 'Once upon a castle', een inlevingstocht in de verborgen verhalen van drie voormalige bewoners, gaat Gaasbeek best ver. 'Respect betonen komt ook neer op: respectloos durven te zijn.' **GEERT VAN DER SPEETEN**

De tijd blijft niet stilstaan in het kasteel van Gaasbeek. Ze experimenteren er met de geschiedenis. © rr

Pakweg tien jaar geleden ontwaakte het kasteel van Gaasbeek uit een lange winterslaap. Het zette de ene na de andere attractieve tentoonstelling op poten. Telkens mochten het kasteel en zijn zevenhonderdjarige geschiedenis er de hoofdrol in spelen.

Once upon a time gaat een stap verder. Veel meer dan een tentoonstelling is dit een *tour de force*. Een ontdekkingsstocht, waarin installatie, muziek, theater, sfeerschepping en geschiedenis samenkomen.

De makers, het Britse collectief Wildworks, noemen het zelf 'landschapstheater'. De basis zijn authentieke verhalen die ze bovenspitten uit de archieven. In dit geval zijn dat verhalen uit het grote boek van veldslagen en beeldenstormen, zoals dat van graaf Lamoraal van Egmont. Maar evengoed kleine verhalen, die liefdesperikelen, dromen en verdriet evoceren.

Met collectiestukken wordt daarbij op een ontwapenende manier omgesprongen. Zo belandt een schilderij van de onthoofde Egmont letterlijk in een (sterf)bed. Elders worden antieke meubels projectieschermen. Of staan ze ingepakt, klaar om te vertrekken naar een museum. Andere kunstwerken, zoals een toren van Babel, krijgen dan weer een prominentere rol. Ze groeien uit tot een verhaal-in-het-verhaal.

Wildworks verdiende zijn sporen met interventies op ongewone locaties, zoals scheepswerven of verlaten industriële sites. Het orgelpunt werd *The enchanted palace*, een ontmoeting met zeven voormalige prinsessen van Kensington Palace in Londen.

Taart van Europa

'We roepen telkens de magie op van een plek', zegt artistiek leider Bill Mitchell. 'Niets is fictie. Maar ook van reconstructie of - god beware - re-enactment met personages in historische kostuums, houden we ons ver. Het is de emotionele geschiedenis waar we naar op zoek zijn. Inclusief haar donkere, verrassende kanten. Kijk naar Gaasbeek: herinneringen kleven hier aan de muren.' Wildworks schakelt ook echte mensen in. Geen acteurs of performers die een rol spelen. Wel vrijwilligers, plus het personeel van het kasteel. Ze lijken hier te wonen als in een teletijdmachine waarin periodes door elkaar lopen. Zo nodigen ze het publiek uit om mee aan tafel aan te schuiven in de eetkamer, waar de 'taart van Europa' verdeeld wordt.

Nog symbolischer wordt het in de 'kamer van de remedies'. Je treft er bokalen met allerlei 'oplossingen', onder meer voor een gekreukte ziel. En je mag er zelf ook enkele bij verzinnen.

De centrale kamers zijn gewijd aan Paul Arconati, die in de geschiedschrijving vaak buiten beeld bleef. Hij was een man van de Verlichting, maar vooral een excentrieke kasteelheer en bedenker van wilde ideeën. Zo stuurde hij een plan voor wereldvrede naar de paus en de machthebbers van zijn tijd.

De privévertrekken van markiezin Marie Arconati Visconti, de laatste bewoonster, sluiten het parcours af. Ze zijn echt naar de intieme sfeer gehaald. Wildworks scheert hier rakelings langs de kitsch. Om fluks het grote blik van emoties open te trekken, bij een evocatie van het doodsbed van de markiezin. De kamer roept twee werelden op. De mar-

kiezin, voor wie het leven één sprookje was, ligt begraven

'Op basis van authentieke verhalen uit de archieven roepen we de magie op van deze plek'

in Rives, naast haar grote liefde. Maar haar geest is in Gaasbeek gebleven.

Steriel

De manier waarop Wildworks met erfgoed goochelt, heeft een Angelsaksisch tintje. Heilig ontzag is ingeruild voor een gezond relativiseringsvermogen. Human interest en emoties krijgen een plaats in een dramaturgisch concept. Wat opgevoerd wordt, is het theater van de geschiedenis.

Het is best een gezonde manier van omgaan met historische collecties, vindt directeur Luc Vanackere. Hij juicht concepten toe die van het publiek een kinderlijke nieuwsgierigheid vragen, vrij van vooroordelen. 'Gaasbeek heeft een humus van zevenhonderd jaar. Maar als je daar niet verder op bouwt en er geen lagen aan toevoegt, wordt geschiedenis steriel. Dan kijk je naar een toonbeeld uit vervlogen tijden.' Zeker, er zijn duidelijke spelregels voor het conserveren van collectiestukken. 'Maar experts zeggen toch altijd: hier mag niets. Behalve conserveren moet je ook vertellen naar vandaag. Respect betonen voor je collectie, komt ook neer op respectloos zijn. Anders bewaar je alleen stof'

'Once upon a castle', van 20 april tot 9 november in het Kasteel van Gaasbeek. Dagelijks, behalve maandag, 10 tot 18 uur.

'Kijk naar Gaasbeek: herinneringen kleven hier aan de muren', zegt artistiek leider Bill Mitchell van Wildworks, dat het kasteel vertimmerde.